

Tjänsteutlåtande

Utfärdat: 2025-05-07

Diarienummer: UBF 2025-00767

Handläggare: Katarina Högfeldt

Telefon: 031-367 00 36

E-post: katarina.hogfeldt@educ.goteborg.se

Yttrande över förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

1. Att tillstyrka socialnämnd Centrums förslag till plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027.
2. Att tjänsteutlåtandet lämnas som utbildningsnämndens yttrande till socialnämnd Centrum.

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har tillsammans med förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, övriga socialnämnder och Göteborgs Stads samverkansråd samt Ungdomsfullmäktige ombetts lämna yttrande över förslag till Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-04-25 att ge socialnämnd Centrum i uppdrag att ta fram en ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck. Stadens nuvarande plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har utvärderats av stadsledningskontoret och stadsrevisionen gjorde år 2023 en granskning av några nämnders arbete med frågan. Dessa rapporter har utgjort underlag till förslaget till ny plan som också har synkroniserats med Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation 2024–2027. De båda planerna delar tidsperiod, målsättning och delmålsområden. Detta för att möjliggöra för förvaltningarna, som har ansvar för aktiviteter i planerna, att koppla samman arbetet och skapa synergier. Planen har även utformats med hänsyn till utvecklingen av stadens styrmiljö och en utgångspunkt är att den utgör en del av stadens samlade långsiktiga styrning inom området mänskliga rättigheter och likvärdig service.

Den förslagna planen innehåller fem aktiviteter som kompletterar förvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete för att öka likvärdigheten i stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Den aktivitet som utbildningsnämnden görs ansvarig för kompletterar förvaltningens pågående förebyggande arbete. Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker socialnämnd Centrums förslag till plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027 tillsammans med förvaltningens synpunkter kring uppföljningen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utbildningsförvaltningen bedömer att aktiviteten som föreslås i planen är möjlig att genomföra inom förvaltningens budgetram.

Bedömning ur ekologisk dimension

Utbildningsförvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Frihet från hedersrelaterat våld och förtryck är en mänsklig rättighet och Barnkonventionens artikel 19 stipulerar att barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare. Personal som arbetar i skolan och träffar elever dagligen har en unik möjlighet när det kommer till att upptäcka utsatta elever och hjälpa dem att komma i kontakt med ansvariga myndigheter. Utbildningsförvaltningen har en rutin med tillhörande metodstödkort för personalen att följa. När varningssignaler uppmärksammas om att en elev kan vara utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck, eller annan oro som identifierats, är skolpersonal skyldig att anmäla till socialtjänsten (14 kap. 1§ SoL).

Samverkan

I förvaltningens samverkansgrupp den 9 juni 2025.

Bilagor

1. Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027.

Ärendet

Utbildningsnämnden har av socialnämnden Centrum ombetts att yttra sig över Göteborgs Stads plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck 2025–2027. Nämndens yttrande ska vara socialnämnden Centrum tillhanda senast den 1 juli 2025.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 2024-04-25 att ge socialnämnd Centrum i uppdrag att ta fram en ny plan mot hedersrelaterat våld och förtryck, och beslutade om ett tilläggsuppdrag 2024-10-10. Socialnämnden Centrum ska enligt det beslutet också utveckla och fortsatt hantera sammanställningar av statistik över barn och unga som förs ut ur landet på grund av hedersrelaterade anledningar. Socialförvaltningen Centrum har tagit fram ett förslag till ny plan som utbildningsnämnden ombetts yttra sig över tillsammans med förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för funktionsstöd, äldre- samt vård- och omsorgsnämnden, socialnämnden Hisingen, socialnämnden Nordost, socialnämnden Sydväst, Göteborgs Stads HBTQI-råd, Göteborgs Stads råd för funktionsrätt, Göteborgs Stads pensionärsråd, Göteborgs Stads råd för den sverigefinska minoriteten, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Ungdomsfullmäktige.

Stadens nuvarande plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck har utvärderats av stadsledningskontoret och stadsrevisionen gjorde år 2023 en granskning av några nämnders arbete med frågan. Dessa rapporter har utgjort underlag till förslaget till ny plan. Socialförvaltningen Centrum har även haft dialoger med övriga socialförvaltningar, utbildningsförvaltningen, förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning samt stadsledningskontoret. Förslaget till ny plan har synkroniserats med, och skall ses som ett komplement till, Göteborgs Stads plan för arbete mot våld i nära relation. De båda planerna delar tidsperiod, målsättning och delmålsområden. Förslaget till ny plan har även utformats med hänsyn till utvecklingen av stadens styrmiljö och en utgångspunkt är att den utgör en del av stadens samlade långsiktiga styrning inom området mänskliga rättigheter och likvärdig service. Planen har även kopplingar till fyra andra aktuella planer och program inom staden:

- Göteborgs Stads trygghetsskapande och brottsförebyggande program 2022–2026
- Göteborgs Stads handlingsplan för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen 2023–2026
- Göteborgs Stads program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa 2025–2030
- Göteborgs Stads barnrättsplan 2022–2025

Förslaget till plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck innehåller aktiviteter för utveckling som kompletterar det arbete som inte redan täcks av lagstiftning och grunduppdrag. Planen kan därmed komplettera förvaltningarnas systematiska kvalitetsarbete som syftar till att verksamheten lever upp till internationella konventioner, svensk lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd samt lokal styrning.

Göteborgs Stad har ett övergripande mål om att ingen ska utsättas för våld i nära relationer. Eftersom hedersrelaterat våld och förtryck till stor del utövas i nära relation ska staden därmed även arbeta för att ingen ska utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. För att möjliggöra synkroniserat arbete gällande våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck utgår de fem aktiviteterna i planen från samma områden

som delmålen i planen för arbete mot våld i nära relation: *förebyggande arbete, stöd och skydd till utsatta barn och vuxna samt öka kvaliteten i arbetet*. Förslaget till plan för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck omfattar fem aktiviteter och utbildningsnämnden görs ansvarig för en. Aktiviteten återfinns inom delmålet *förebyggande arbete*:

Aktivitet 1.1 *Socialförvaltningarna och utbildningsförvaltningarna ska öka personalens kompetens om hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättnings särskilda utsatthet i hederskontext*. Personer som har en funktionsnedsättning, framför allt intellektuell funktionsnedsättning, och personer som identifierar sig som hbtqi är särskilt sårbara i hederskontext. Dessa grupper riskerar att bli osynliga i ett generellt förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Dels för att samhället i hög grad bygger på föreställningar om heteronormativitet, dels för att samhällets institutioner och insatser vanligtvis är uppbyggda utifrån normativa föreställningar om hur människor fungerar och agerar. Som ett led i att säkerställa att dessa grupper uppmärksammas och får en likvärdig tillgång till stöd och hjälp, ska socialförvaltningarna, utbildningsförvaltningarna och förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning genomföra kompetenshöjande insatser med fokus på hbtqi-personers och personer med funktionsnedsättnings särskilda utsatthet i hederskontext.

De övriga fyra aktiviteterna i planen lyder;

2.1 *Socialförvaltningarna ska i arbetet med att upptäcka våldsutsatthet och våldsutövning även ställa frågor för att upptäcka hedersrelaterat våld och förtryck.*

2.2 *Socialförvaltningarna ska implementera standardiserade bedömningsmetoder för risk- och skyddsbedömning inriktade på hedersrelaterat våld och förtryck.*

3.1 *De fyra regionala socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd ska skapa en gemensam rutin för arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck.*

3.2 *Socialförvaltningen Centrum ska utveckla kartläggningen av barn som förs ur landet av hedersrelaterade anledningar och ge förslag på hur kartläggningens resultat kan användas för verksamhetsutveckling på området.*

Utbildningsförvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen ser det som positivt att planen inte innehåller aktiviteter för utveckling som redan är omhändertagna i lagstiftning, annan lokal styrning eller i det systematiska kvalitetsarbetet.

Den aktivitet som utbildningsnämnden görs ansvarig för kompletterar förvaltningens pågående förebyggande arbete. Förvaltningen anser att det är av stor vikt att personalen har kunskap om att personer som har en funktionsnedsättning, framför allt intellektuell funktionsnedsättning, och personer som identifierar sig som hbtqi är särskilt sårbara i hederskontext. För att elever inom dessa grupper inte ska riskera att bli osynliga i verksamheternas förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck har förvaltningen påbörjat ett arbete med kunskapshöjning. Bland annat har en film tagits fram, som bland annat lyfter just dessa gruppers särskilda sårbarhet, vilken kommer att visas på samtliga skolenheters arbetsplatsträffar.

Förvaltningen bedömer att aktiviteterna som föreslås i planen kompletterar aktiviteterna i planen för arbetet mot våld i nära relationer och andra planer och program inom relaterade områden samt att aktiviteterna som föreslås i planen ökar likvärdigheten i stadens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Förvaltningen önskar dock lämna synpunkter på förslaget om att varje förvaltning årligen ska rapportera genomförandet till sin nämnd. Förvaltningen menar att förslaget om årlig uppföljning riskerar att skapa onödigt stor administration. Förvaltningen har ett systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagens och diskrimineringslagens krav, där olika fokusområden följs upp med olika periodicitet. Respektive nämnd och förvaltning bör själva kunna avgöra hur ofta nämnden behöver få en uppföljning av denna och andra stadengemensamma planer. En uppföljning av planen genom återslagrapportering från nämnden till Kommunstyrelsen efter planperiodens slut anser förvaltningen däremot är bra.

Tomas Berndtsson

Maija Söderström

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef